

Kitayyib 10

Yuusuf bigi haakim

Titre en français : Livret 10 « Joseph devient un homme important »

Texte source : d'après Genèse chapitres 39 - 50

En langue arabe du Tchad

Idée et illustrations : Barbara Jost

Texte biblique © Alliance Biblique du Tchad, BP 1291, N'Djaména

Première édition, 2012 : 1000 exemplaires

Kitayyib 10

Yuusuf bigi haakim

min Tawraat Muusa
Al-juzu al-awwal : Kitaab al-Takwiin
Aayaat min al-fusuul 39 - 50

Eglise Evangélique au Tchad WEC
BP 127 N'Djaména, Tchad
2012

Wa Yuusuf wileed Yaakhuub karabooth fi l-sijin fi Masir
achan hu aba ma yargud ma'a marit siidah.

Wa yoom waahid, mas'uuliin itneen hana Fir'oonee Malik
Masir sawwo khata.

Al-waahid mas'uul al-naas al-yantu churaab le l-malik.
Wa l-aakhar mas'uul al-naas al-yisawwu khubza le l-malik.

Wa l-malik zi'il minhum wa sajanaahum.

Yoom waahid, al-mas'uuliin al-itneen hana l-malik hilimo fi l-sijin. Be fajur wakit Yuusuf ja leehum, chaafaahum gaa'idiin za'alaaniin.

Wa hu sa'alaahum : Maalku al-yoom intu za'alaaniin?

Wa humman raddo leyah : Aniina hilimna wa ma fi naadum hini al-yifassir leena hilimna da.

Wa Yuusuf radda leehum : Allah bas yagdar yifassirah leeku. Hajjuuni hilimku.

Wa mas'uul al-naas al-yantu churaab le l-malik hajja le Yuusuf be hilmah wa gaal : Fi hilmi ana chift chadara waahide. Wa l-chadara di indaha talaata furuu' wa jaabat iyaal. Wa indi fi iideeni kaas hana l-malik. Ana gata't min iyaal al-chadara di wa assart almiihum fi l-kaas da wa maddeetah le l-malik.

Wa Yuusuf gaal leyah : Daahu tafsiir hana hilmak. Al-talaata furuu' humman yiwasufu talaata yoom. Ba'ad talaata yoom, al-malik yamurgak min al-sijin wa yigabbilak fi khidimtak al-awwal wa battaan timidd leyah al-kaas. Wakit gabbalt fi khidimtak, ma tansaani wa hajji beyi le l-malik achaan yamrugni min al-sijin.

Wa wakit mas'uul al-naas al-yisawwu khubza le l-malik simi' Yuusuf anta tafsiir adiil, gaal leyah : Ana kula hilimt. Fi hilmi ana chaayil fi raasi talaata gufaf hana khubza. Wa l-guffa al-foogaaniye malyaane be ayyi nafar hana khubza al-malik yiriidha wa l-tuyuur jo akalo al-khubza al-fi raasi.

Wa Yuusuf radda leyah gaal : Al-talaata gufaf yiwassufu talaata yoom. Ba'ad talaata yoom, al-malik yamurgak min al-sijin wa yi'alluguuk fi l-chadara. Wa l-tuyuur baju baakulu jildak.

Wa khalaas ba'ad talaata yoom, al-malik ayyad hool hana waaluudtah wa sawwa hafla le kulla masaa'iilah wa marag al-mas'uuliin al-itneen min al-sijin, giddaam masaa'iilah.

Wa gabbalah le mas'uul al-naas al-yantu churaab le l-malik fi khidimtah le yantiih battaan al-churaab.

Wa le mas'uul al-naas al-bisawwu khubza le l-malik, chanagooh.

Wa khalaas be misil da, tafsiir hana Yuusuf ja fi derbah.

Wa laakin mas'uul al-naas al-yantu churaab le l-malik ma fakkarah le Yuusuf, hu nisiih.

Ba'ad santeen, al-malik Fir'oон hilim. Fi hilmah hu gaa'id fi khachum bahar al-Niil. Wa chaaf sab'a bagar sumaan wa samhiin marago min al-bahar. Wa ba'ad chiyya, chaaf sab'a bagar aakhariin baatiliin wa cheeniin marago min al-bahar wa gammo akalo al-bagar al-sumaan wa samhiin dool.

Wa l-malik gamma hilim battaan. Hu chaaf sab'a ganaadiil hana gameh marago min ageegay waahide. Wa humman tukhaan wa malyaaniin iyaal. Wa hu chaaf battaan sab'a ganaadiil rugaag wa hargaaniin min al-hamu marago jambuhum. Wa l-ganaadiil al-rugaag zarato al-ganaadiil al-tukhaan wa malyaaniin iyaal.

Wa khalaas, Fir'oон gamma wa irif kadar hu hilim.

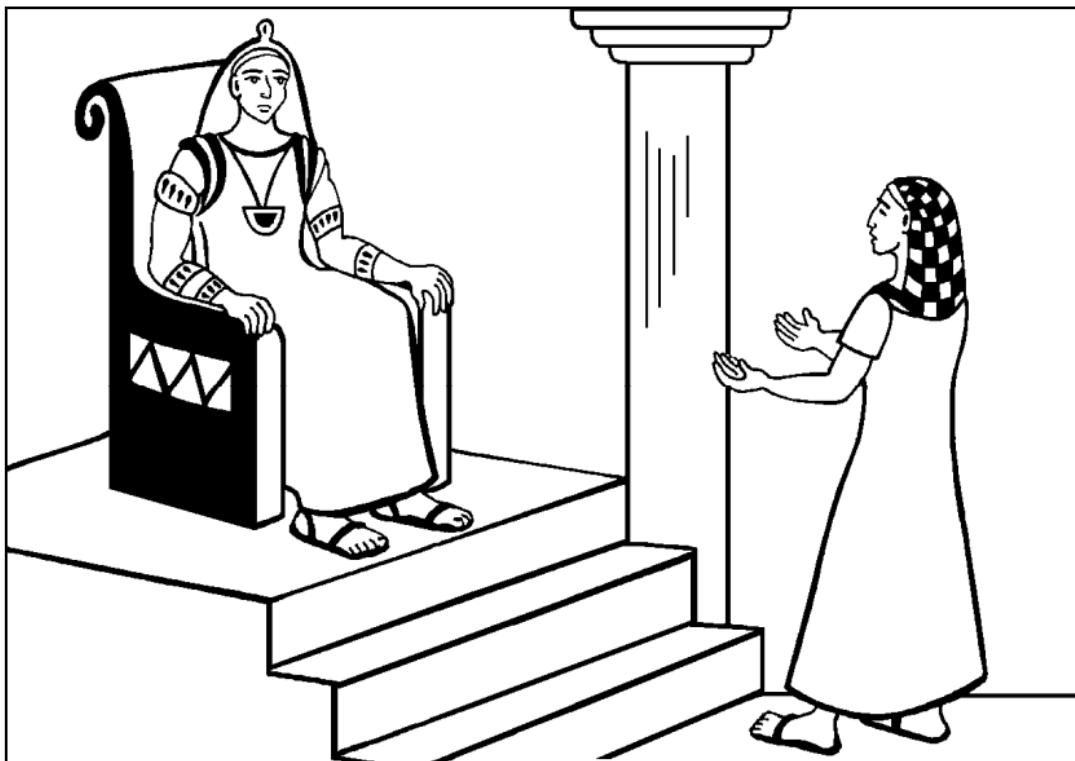
Wa be fajur, Fir'oon hamma bilheen be hilmah da wa naada
kulla l-chaddaara wa ulama Masir.

Hu hajja leehum be l-hilim laakin naadum waahid kula ma
gidir fassar al-hilim da.

Khalaas, mas'uul hana l-naas al-bantu churaab le l-malik gaal : Ya siidi ! Ana azzakkart khataayi al-sawweetah. Yoom waahid, inta zi'ilt minni ana wa min mas'uul al-naas al-yisawwu khubza. Wa gammeet sajantina fi sijin. Wa yoom waahid hilimna.

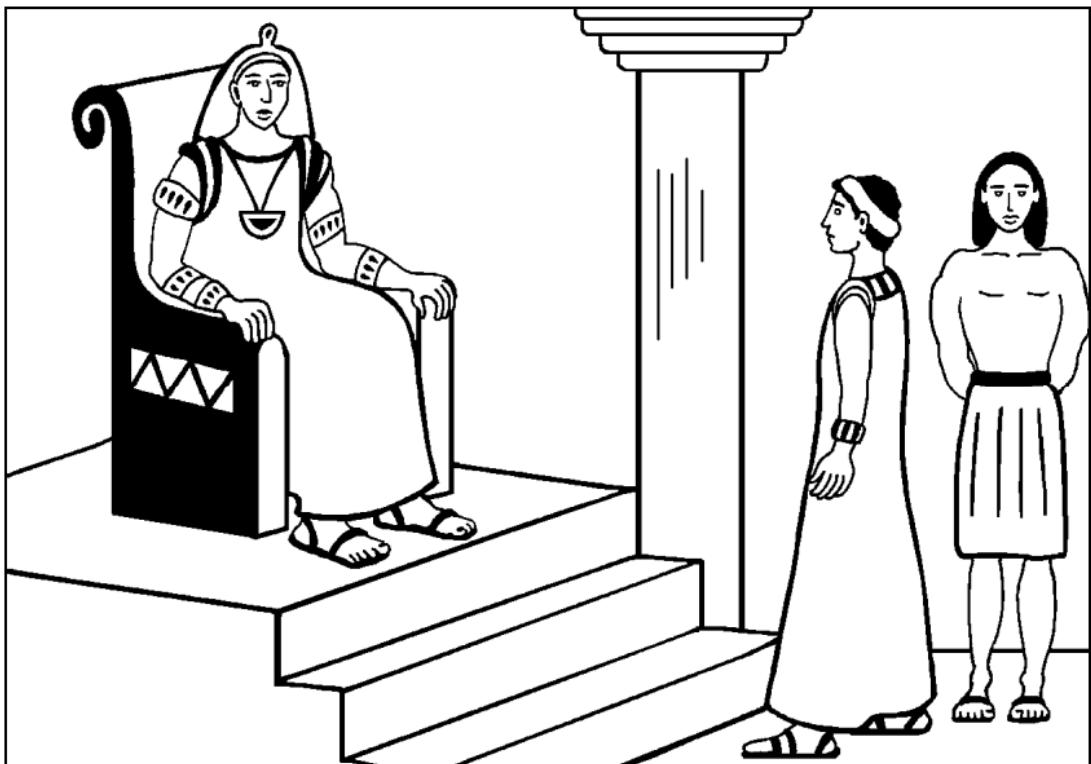
Wa fi l-sijin, fiyah sabi waahid. Wa aniina hajjeena leyah be hilimna wa hu antaana al-ma'ana. Wa fassar le ayyi waahid hilmah. Wa l-kalaam al-kallamah leena da, ja fi derbah misil hu gaalah.

Wakit Fir'oon simi' al-kalaam da, anta izin le yamchu yijuubu Yuusuf. Wa tawwaali macho maragooh min al-sijin. Zayyanooch wa khayyaro leyah khalagah. Wa waddooh giddaam Fir'oon.

Wa l-malik gaal le Yuusuf : Ana hilimt wa naadum waahid kula ma gidir fassar leyi hilmi da. Wa ana simi't kadar inta tagdar tifassir al-hilim kan naadum hajjaah leek. Achaan da bas ana naadeetak.

Wa Yuusuf radda leyah : Ma ana ya nantiik al-tafsiir, laakin Allah bas yantiik tafsiir adiil.

Wa l-malik oora Yuusuf be hilimah.

Wa Yuusuf gaal le Fir'oon : Allah yansurak. Allah wassafaak
al-cheyy al-bisawwiih.

Al-sab'a bagar samhiin wa l-sab'a ganaadiil samhiin,
humman sab'a sana.

Wa l-sab'a bagar baatiliin wa cheeniin wa l-sab'a ganaadiil
yaabsiin wa hartaaniin min al-hamu, humman dool
yiwassufu sab'a sana hana juu'.

Fi l-sab'a siniin al-jaayiin, yukuunu siniin hana ma'aach
katiir fi kulla balad Masir. Wa laakin ba'adeen yaju sab'a
siniin hana juu'.

Wa hilmak bigi itneen da achaan Allah chaal kharaar kadar
al-cheyy da gariib yukuun.

Wa Yuusuf gaal battaan : Ya l-sayyid al-malik, hassa' da fattich naadum faahim wa gaadir wa antiih mas'uuliyit kulla balad Masir. Wa khutt mas'uuliin aakhariin al-yiraakhubu al-khidime.

Wa yichiilu al-khumus hana l-ma'aach al-yalgooh min al-zere' min ayyi naadum fi l-wakit hana l-sab'a siniiin al-induhum ma'aach katuir. Wa khalli yulummu al-akil al-ligooh fi l-sab'a siniiin hana l-ma'aach. Wa antiihum izin le yusubbuuh fi l-makhaazin al-fi l-hallaal wa yudummuuh achaan al-juu' ma yidammir balad Masir. Be misil da, yudummu ma'aach fi l-makhaazin hana balad Masir le sab'a siniiin hana l-juu'.

Wakit al-malik Fir'oон wa l-mas'uuliin simi'o al-kalaam al-Yuusuf gaalah da, humman firiho.

Wa l-malik gaal : Al-raajil da, Allah antaah baraka. Ma nagdaro nalgo naadum al-indah baraka ziyaada minnah.

Wa gaal le Yuusuf : Allah wassaf leek kulla l-cheyy da. Achaan da bas, ma fi naadum faahim wa gaadir ziyaada minnak. Wa inta bas tahkim fi baladi. Wa kulla l-cha'ab hana Masir yitaabi' kalaamak. Wa illa ana bas nabga aali minnak achaan ana al-malik.

Wa l-malik salla al-khaatim min iidah wa dassaah fi iid
Yuusuf wa labbasah khalag sameh wa dassa leyah fi ragabtah
marbat hana dahab.

Wa rakkabah fi arabiye malakiye al-taaniye wa l-naas
maachiin giddaamah buguulu : Kussu min al-derib !

Wa be misil da, Fir'oon anta le Yuusuf al-hukum hana kulla
balad Masir. Wa gaal battaan le Yuusuf : Ana bas al-malik wa
nuguul leek naadum ma yarfa' rijlah bala iznak fi kulla balad
Masir.

Wakit Yuusuf gaabal al-malik, umrah talaatiin sana.

Fi sab'a siniin, al-zuraa'a wildat katiir. Wa Yuusuf lamma
kulla l-ma'aach wa dammaah fi l-makhaazin hana l-hallaal.
Wa fi ayyi hille damma al-ma'aach al-naas haratooh fi l-
zuraa'aat al-muhawwigiin.

Wa Yuusuf lamma gameh katiir misil al-turaab. Wa naadum
ma yagdar yigaawisah min al-katara.

Wa l-malik jawwazah le Yuusuf bineeyit raajil al-diin kabiir
wa usumha Asnaat.

Wa gubbaal sant al-juu', marit Yuusuf jaabat leyah awlaad
itneen.

Al-bikir, Yuusuf sammaah Manassa wa gaal : Allah nassaani
kulla ta'abi wa l-furga ma'a ahali.

Wa l-sakhayyar sammaah Afraayim, ma'anaatah « Allah
antaani iyaal » wa gaal : Allah antaani iyaal fi l-balad al-ana
ti'ibt foogha.

Khalaas al-sab'a siniin hana l-ma'aach al-katiir kammalo. Wa l-sab'a siniin hana l-juu' bado misil ma Yuusuf gaalah.

Wa fi kulla l-buldaan, al-juu' dakhal leehum illa fi Masir bas fiyah ma'aach.

Wa Yuusuf fatah kulla l-makhaazin wa gamma yibii' al-gameh. Wa l-naas jaayiin min kulla l-diyaar le yachru gameh min Yuusuf fi Masir achaan al-juu' bigi chadiid marra waahid fi kulla l-diyaar.

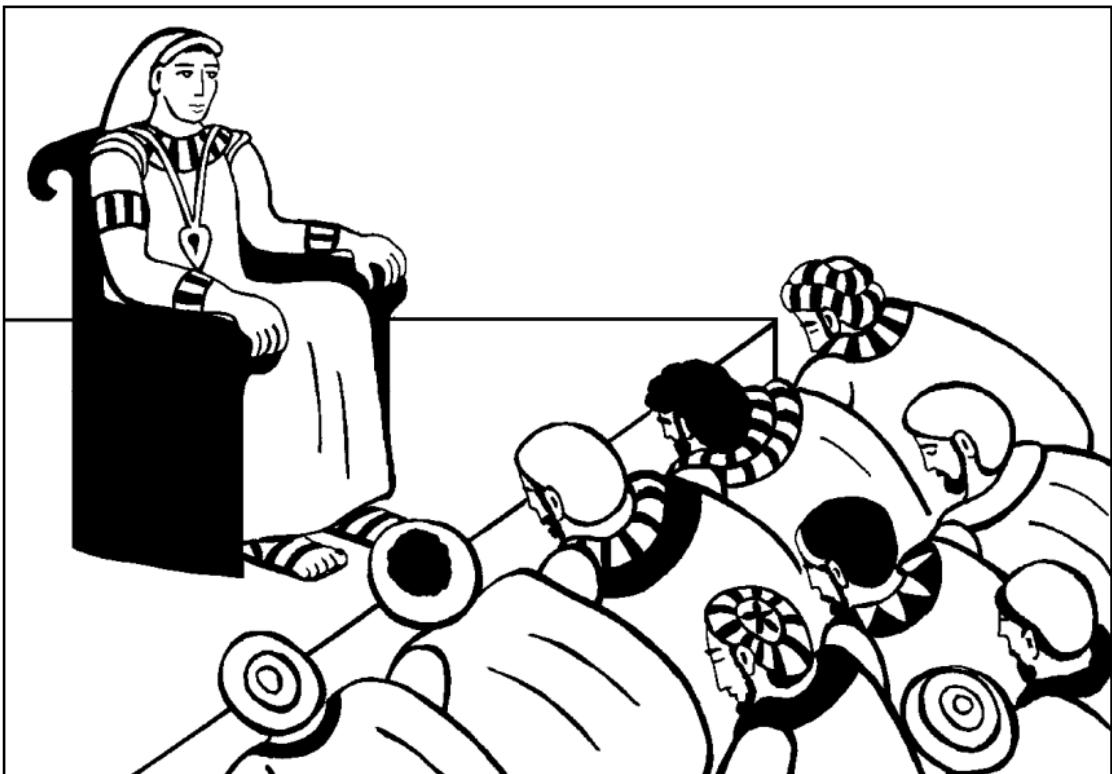
Khalaas yoom waahid, Yaakhuub abuuuh le Yuusuf gaal le iyaalah : Maalku gaa'idiin saakit ke ? Ana simi't gaalo fi Masir fiyah ma'aach. Amchu achuru leena gameh achaan ni'iichu wa ma nagoodu ke le numuutu min al-juu'.

Khalaas akhwaanah le Yuusuf al-achara al-kubaar macho fi Masir le yachru gameh. Wa laakin Yaakhuub aba ma yikhalliih le Banyaamiin al-sakhayyar yufuut achaan hu khaayif cheyy waahid yisawwiih fi l-derib.

Wa fi l-wakit da, Yuusuf gaa'id yahkim fi Masir. Wa hu bas gaa'id yibii' al-gameh le kulla l-naas. Wa khalaas, yoom waahid akhwaanah jo sajado leyah.

Wa Yuusuf irifaahum tak laakin humman ma irifooh.
Wa Yuusuf fakkar fi l-hilim al-hilimah.

Wakit hu chaafaahum, sawwa nafsah misil ma ya'arifhum
bat wa gamma kachchar leehum wa gaal : Intu dool da,
jaayiin min ween ?

Wa humman gaalo leyah : Aniina jaayiin min balad Kan'aan
le nachru ma'aach.

Wa Yuusuf gaal leehum : Da ma sahiih. Intu dool jawaasiis.
Jiitu ti'akkudu min al-balad.

Wa humman gaalo : La la, ya l-sayyid al-haakim. Masaakiinak
jo le yachru ma'aach. Aniina kullina ke abuuna waahid.

Aniina ma jawaasiis laakin masaakiin bas.

Wa Yuusuf gaal : La, kalaamku ma sahiih. Intu jiitu le
ti'akkudu min al-balad.

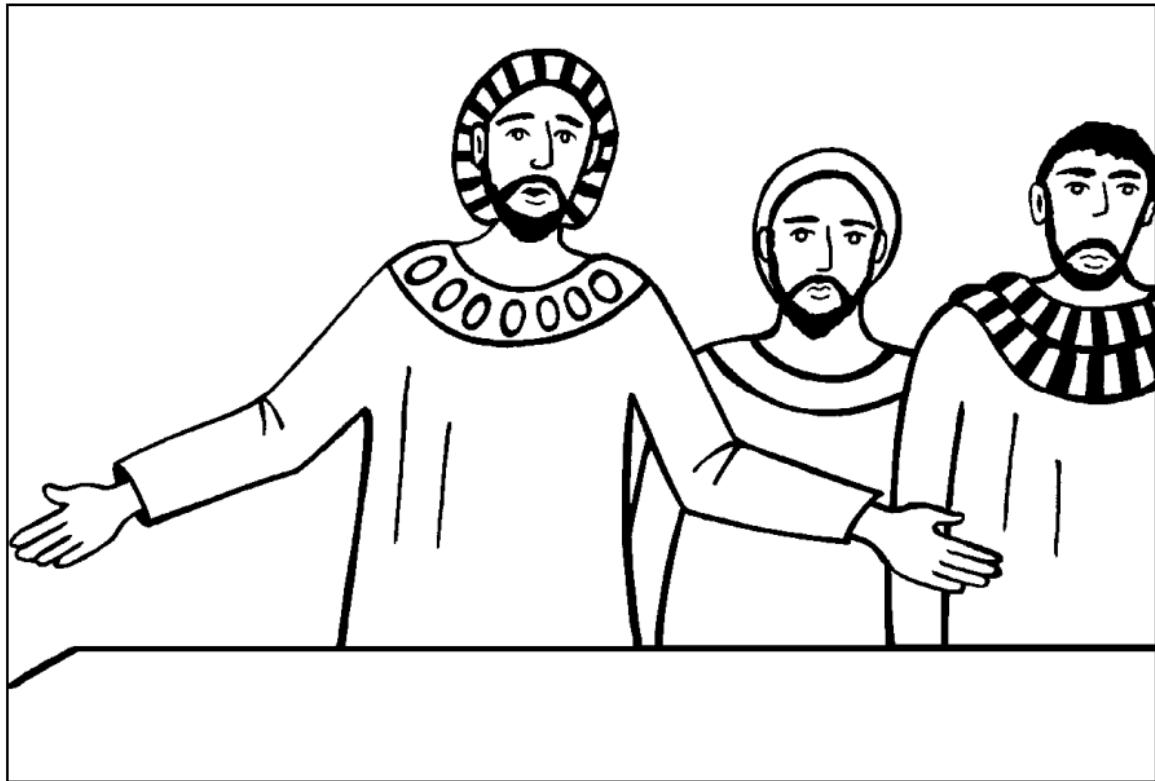

Wa humman gaalo : Abadan, ya l-sayyid, aniina kullina ke atnaachar akhwaan wa abuuna waahid wa saakiniin fi balad Kan'aan. Wa akhuuna al-sakhayyar gaa'id ma'a abuuna. Wa l-waahid kamaan waddar.

Wa Yuusuf gaal leehum : La, be l-akiid intu dool jawaasiis misil ana gultah !

Wa Yuusuf sabbaahum kulluhum fi l-sijin wa ga'ado talaata yoom.

Wa ba'ad talaata yoom, Yuusuf ja gaal leehum : Ana khaayif min Allah. Achaan da, sawwu al-cheyy al-nuguulah leeku wa ma tumuutu.

Wa gaal : Kan intu naas adiiliin, khalli waahid minku yagood fi l-sijin wa l-aakhariin kamaan yamchu yiwaddu al-ma'aach le aayilithum al-jii'aaniin. Wa tijuubu leyi akhuuku al-sakhayyar. Be misil da, na'arif kadar kalaamku da sahiih.

Wa humman khassado be l-kalaam da wa gaalo ambeenaathum : Aniina muznibiin ! Achaan aniina chifna ta'ab hana akhuuna al-waddar wa ma hannannaah wakit gaa'id yabki leena. Wa hassa' da, khadab Allah lihigaana achaan sawweena cheyy fasil le akhuuna.

Wa Yuusuf kaskas minhum wa gamma babki. Wa ba'adeen, karabah le Chim'uun giddaamhum wa dassaah fi l-sijin. Ba'ad da, Yuusuf anta izin le khaddaamiinah yamlo chawaawiilhum be gameh.

Wa wakit wisilo fi bakaan abuuhum fi balad Kan'aan, gammo hajjo leyah be kulla cheyy al-bigi.

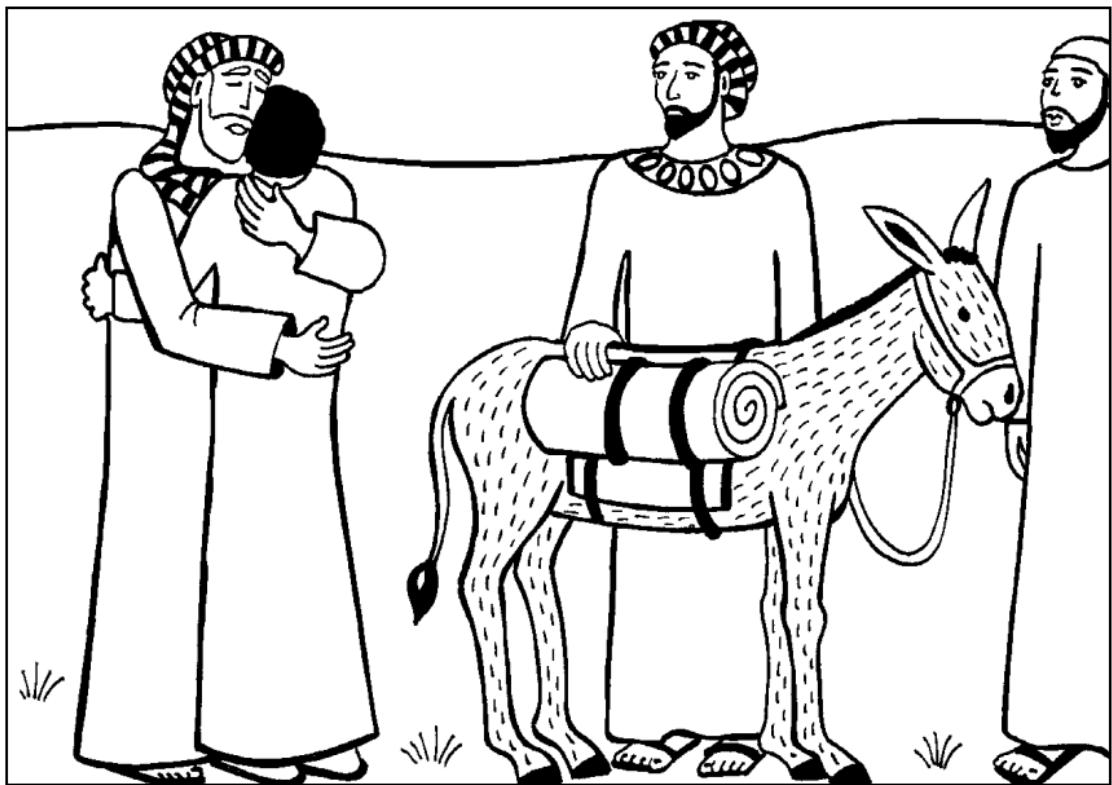
Wa Yaakhuub gaal leehum : Intu waddartu iyaali. Yuusuf ma fiih wa Chim'uun kula ma fiih wa battaan tidooru tichuulu Banyaamiin. Wa l-ta'ab da kulla ke gaasi leyi ana bas. Maala gultu leyah induku akhu aakhar ?

Humman gaalo : Ma ke ! Hu bas sa'alaana su'aal katiir. Wa aniina raddeena leyah fi su'aalah. Laakin ma na'arfu kadar yuguul leena : Amchu juubu leyi akhuuku.

Wa Yahuuza gaal le abuu : Amminah leyi wileedak fi iideeni wa namchu, kan ma nidooru numuutu kullina ke, aniina wa iyaalna wa inta. Wa ana bas nadmanah wa tagdar tatulbah minni. Kan ana ma gabbaltah leek, aj' alni misil naadum khaati fi muddit hayaati.

Khalaas abuuhum Yaakhuub gaal : Hiya, kan ke da, asma'o kalaami. Chuulu ma'aaku hadiiya wa khalaas amchu waddu akhuuku bakaan al-haakim. Wa Allah al-Gaadir yagdar foogah leechaan yihinn foogku wa yikhalli Banyaamiin wa yatlig akhuuku al-aakhar kula. Kan leyi ana kamaan, khalli nagood bala iyaal.

Wa khalaas, humman jahhazo al-hadiiya wa macho ma'a
Banyaamiin akhuuh le Yuusuf fi Masir wa gaabalo Yuusuf.

Wa wakit Yuusuf chaaf Banyaamiin ma'aahum, gamma
sallamaahum wa gaal : Chaayibku al-hajjeetuuni beyah lissa'
gaa'id hayy wa gaa'id aafe walla ?

Wa humman gaalo leyah : Aywa, abuuna gaa'id hayy wa
gaa'id aafe.

Wa battaan sajado leyah. Wa Yuusuf chaafaahum kulluhum
wa irif wald ammah Banyaamiin wa gaal : Hu da bas akhuuku
al-sakhayyar al-yoom daak hajjeetuuni beyah da ?

Wa gaal le Banyaamiin : Ya wileedi, Allah yantiik ni'ima.

Wa wakit chaaf akhuuh, galbah ri'if wa yidoor yabki wa gamma marag tawwaali wa macha fattach bakaan al-yabki foogah. Wa macha dakhal fi beetah wa baka. Wa ba'ad baka, khassal wijhah wa asar galbah wa marag leehum.

Wa gaal le khaddaamiinah : Amchu juubu al-akil.

Wa marag leehum Chim'uun min al-sijin.

Wa ba'adeen, Yuusuf anta izin le mas'uul hana beetah wa gaal leyah : Amla chawaawiil hana l-naas dool be ma'aach katiir al-yagdaro yiwadduuh. Wa laakin fi chuwaal hana l-sakhayyar da, diss kaasi hana l-fudda kula.

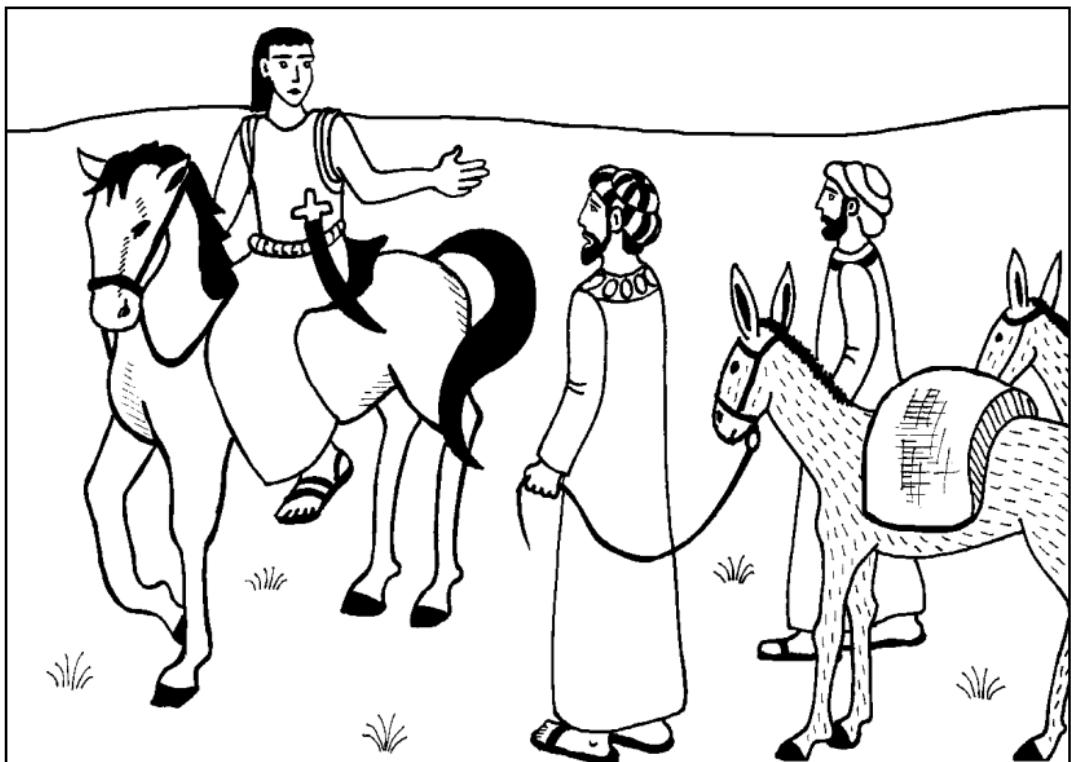
Wa l-mas'uul hana beetah sawwa misil Yuusuf gaalah.

Wa be fajur badri, iyaal Yaakhuub faato be hamuurhum. Wa Yuusuf gaal le mas'uul hana beetah : Gumm, alhaghum le l-naas dool ! Wa kan wasaltuhum, guul leehum : Maala al-kheer baddaltuuh be l-charr ?

Wa khalaas, mas'uul hana l-beet macha, lihigum wa gaal leehum al-kalaam da.

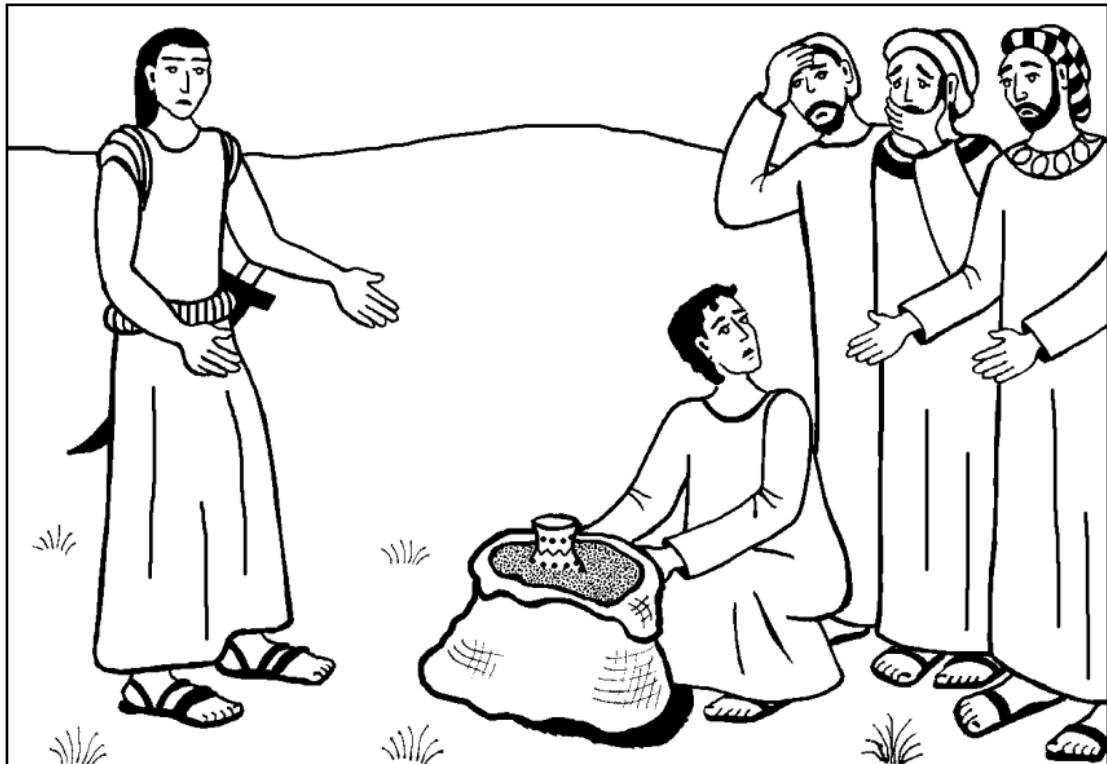
Wa humman gaalo leyah : Kikkeef tathamna misil da, ya l-sayyid al-mas'uul ? Abadan cheyy misil da ma nisawwuuh. Kan ligiitu al-kaas fi khumaam hana waahid minnina da, aktuluuh wa aniina al-aakhariin kamaan nabgo leeku abiid !

Wa l-mas'uul gaal : Tamaam. Laakin hu al-ligiina al-kaas fi khumaamah da, hu bas yabga abid wa intu al-aakhariin kamaan nikhalluuku tamchu.

Khalaas ayyi waahid dalla chuwaalah tihit wa fatahah. Wa l-mas'uul gamma yifattich chawaawiilhum, bada be chuwaal hana l-bikir wa kammal be chuwaal hana l-sakhayyar wa ligi al-kaas fi chuwaal hana Banyaamiin.

Fi l-bakaan da, gammo charrato khulgaanhum min al-hizin. Wa ayyi waahid gamma chadda humaarah wa gabbalo fi l-hille.

Khalaas Yahuuza ma'a akhwaanah wisilo bakaan Yuusuf.
Wa humman waga'o saajidiin giddaamah.

Wa Yuusuf gaal leehum : Maala sawweetu al-cheyy da ?

Yahuuza gaal : Hu da ke nuguulu chunu, ya l-sayyid al-haakim ? Kikkeef nagdaro nuguulu aniina ma khaatiyiin ? Allah bayyan fi'ilna al-cheen. Khalaas aniina nabgo leeku abiid ma'a hu al-ligiitu al-kaas fi bakaanah.

Wa Yuusuf gaal : La, ana ma nisawwi misil ke. Illa l-naadum al-ligiina fi bakaanah al-kaas da. Hu bas yabga abdi. Wa kan leeku intu al-aakhariin kamaan, amchu be l-aafe le abuuku.

Wa tawwaali, Yahuuza ja gariib le Yuusuf wa gaal :
Ya l-sayyid al-haakim. Min iznak khalli nihajji leek kalaam
wa ma taz'al. Ana bas chilt mas'uuliytah giddaam abuui wa
gult leyah : Kan ma gabbalt leek wileedak al-sakhayyar, ana
nabga khaati giddaamak fi muddit hayaati.
Min iznak, ana nachhadak khalli nabga abdak fi gaddah
wa l-wileed yamchi ma'a akhwaanah. Ana ma nagdar
nigabbil bakaan abuui bala l-wileed da. Ma nagdar nichiiif
abuui fi hurgitah.

Wa fi l-bakaan da, Yuusuf ma gidir sabbat nafsaah wa bayyan leehum nafsaah. Wa gamma yabki haarr wa gaal le akhwaanah : Ana bas Yuusuf !

Laakin akhwaanah min al-khoof ma gidiro raddo leyah.

Wa Yuusuf gaal leehum : Ana Yuusuf akhuuku. Bi'tuuni misil abid wa jaabooni fi Masir. Hassa' da, ma takhafo wa ma tibarjulu. Al-Rabb rassalaani hini giddaamku achaan yi'akkid kadar naas minku yifaddulu fi l-ard wa yinajji hayaatku naja kaamla. Hassa' da, amchu ajala le abuui wa guulu leyah : Daahu wileedak Yuusuf buguul ke : Allah sawwaani haakim fi kulla balad Masir. Ta'aal leyi bala ta'khiir.

Wa khalaas, awlaad Yaakhuub gammo le yijuubu abuuhum.

Yuusuf antaahum arabaat be izin al-malik achaan yijuubu fooghum aayilithum. Wa antaahum zaad kula.

Wa talab min akhwaanah achaan ma yihaaruju fi l-derib wa khallaahum macho.

Wa khalaas humman macho wa ba'ad wassalo fi bakaan Yaakhuub, oorooh be l-khabar. Wa gammo gaalo leyah : Yuusuf gaa'id hayy wa hu bas haakim fi Masir. Laakin Yaakhuub galbah bigi gawi achaan hu ma saddakh kalaamhum.

Wa humman hajjo leyah be nulla cheyy al-Yuusuf gaalah leehum wa wassafooh al-arabaat al-Yuusuf rassalaahum le yisaafir beehum. Khalaas Yaakhuub galbah barad.

Wa ba'ad chiyya ke, Yaakhuub gaal : Wileedi Yuusuf gaa'id hayy ! Ke da, ana battaan nagdar nuguul chunu ! Namchi nichifah gubbaal ana ma numuut !

Wa khalas, Yaakhuub gamma ma'a kulla aayiltah wa macha fi Masir. Wa humman waddo ma'aahum bahaayimhum wa khumaamhum min balad Kan'aan. Wa iyaal Yaakhuub ma'a iyaalhum al-macho ma'aayah fi Masir da, adadhuh sitte wa sittiin, bala awiinhum.

Wa wakit Yaakhuub wa aayiltah wisilo, Yuusuf chaaf abuuh, jara hadanah wa baka foogah tawwal.

Wa Yuusuf anta le abuuh wa le akhwaanah al-bakaan al-sameh bilheen fi balad Masir be izin al-malik Fir'oон.

Wa Yaakhuub gaal le Yuusuf : Hassa' da, min chiftak inta lissaak gaa'id hayy da, kan ana mutt kula khalaas !

Wa ba'ad kullu cheyy da, Yaakhuub maat wa dafano.
Wa ba'ad dafin hana abuuhum, akhwaanah le Yuusuf gaalo
ambeenaathum : Hassa' da, Yuusuf akuun yagdar yikaffi al-
fasaala al-aniina sawweenaaha leyah !
Wa akhwaanah jo sajado giddaamah wa gaalo leyah : Aniina
abiidak.
Wa laakin Yuusuf gaal leehum : Ma takhaafo. Intu dawwartu
tisawwu leyi cheyy fasil. Laakin Allah baddalah be kheer
achaan yitimm al-cheyy al-intu chiftuuh al-yoom, le yinajji
haya hana naas katiiriin. Be da, ma takhaafo min cheyy ! Ana
nakrubku wa nakrub aayilaatku.

Khalaas, Yuusuf raggad gulubhum be l-kalaam da.

